

Dr. M. Šnuderl.

Naši pravni predsodki

Kako si ljudstvo zamišlja pravo in kaj je zakon v resnici

(Iz predavanja na »Ljudski univerzi«.)

Menica!

A še bolj izraziti in zanimivi so naši predsodki, ki jih imamo o raznih vprašanih rodb. in zakon. prava, počenši od očetovstva in ženitve tje do dedščine.

Očetovstvo.

Vprašanje očetovstva je že od nekdaj razburjalo duhove. Že v Homerjevi Ilijadi najdemo o tem sledove, rimski juristi pa so naravnost rekli, da je mater vedno znana, oče pa nikdar. (Mater semper certa, pater semper incertus). Dasi navidezno vendar o vprašanju očetovstva ne more biti mnogo spora, kakor bi preprosto človek mislil na prvi pogled, bomo vendar iz sledečega razvideli, da se ne krijejo vedno pojma naravnega očeta s pojmom očeta iz stališča zakona. Ni vedno postavno oče oni, ki je ostvaritelj otroka in včasih je postavno oni oče, ki otroka ni zaplodil. Tu si prihajata mnogokrat ostro nasprotij zakon in narava, zakon in naše splošno pravno mnenje, ki sledi naravi.

Dvojno očetovstvo pozna postava: zakonskega očeta in nezakonskega očeta. Kedo je zakonski oče? Odgovor je rimsko načelo: Pater est, quem nuptiae demonstrant, prosto prevedeno: Materin mož je otrokov oče. Zakon ne preiskuje dalje, jeli tudi v resnici oče zaplodil otroka. Če je n. pr. mož nepretrgano že več let v Ameriki, njegova žena tu pa porodi otroka, se smatra, da je oče mož te žene, ki je v Ameriki. Otroci so torej zakonski. Ne more se namreč zahtevati, da bi oblasti pri vprašanju, kdo je oče, morale iskati dokazov za naravnega očeta, ampak se mora vzeti neko splošno načelo, to pa je ženitna vez. Poznam sledeči slučaj: Mož je bil že 5 let v Ameriki. Žena je doma živela z drugim moškim in imela z njim dvoje otrok. Ti otroci so bili zakonski, nosili so materinega moža ime. Ta je v Ameriki ponesrečil v rudniku, pa so po dedovalci ženin otroci lepo varovalno in hišo. — To je seveda krivica, ki jo vsakdo občuti. Ali, volenti non fit iniuria, temu, ki soglašal, se ne godi krivica. Mož bi bil moral tekom treh mesecev od dne, ko je za rojstvo ženin otrok izvedel, pred sodiščem ugovarjati, da bi se ti otroci smatrali za njegove zakonske otroke. Tega mož ni storil. Zato je otrokom pravno ostal on oče. Iz tega slučaja se jasno razvidi, da je tu zakon v nasprotju s splošnim pravnim čutom in z naravo in to zato, ker štiti enotnost rodbine in ker na splošno ne more preiskovati po naravnem očetu, ampak se omejuje na fakt ženitve matere, prepuščajoč možu možnost, da izpodbija zakonstvo otrokovega rojstva.

Drugeče pa je pri nezakonskih otrocih. Tu zakon nima zunanega dejanskega položaja, kakor ga ima pri zakonskih otrocih v fakti ženitve. Tuja sta si mati in oče, med seboj ne stojita v nikakršnem rodbinsko-pravnem razmerju. Zato tu zakon išče naravnega očeta.

ta. Če se le-ta sam ne oglasi in ne prizna, mora otrok (navadno njegov varuh) dokazati, da je določena oseba naradni oče. Dokazati mora, da sta se mati in obdolženi oče združila v roku ne več ko 300 in ne manj ko 180 dni pred rojstvom otroka. Dokaz ni težak, ker je mati priča. Ali v nasprotje z našim pravnim čutom prihaja postava s tem, da obdolženemu očetu ne pomaga, če tudi dokaže, da je v istem času več drugih moških imelo opravka z materjo, da so torej le-ti baš ravnotako lahko očetje kot toženec! V tem oziru so tuji zakoni milejši. V Nemčiji so v takem slučaju vsi v poštev prihajajoči moški očetje — saj gre bolj za plačevanje kot pa za rodbinskopravno vprašanje, ker se nezakonski oče in njega otrok itak ne prištevata v skupno rodbino, plačuje jih pa lažje več kot en sam — v Srbiji n. pr. pa sploh ni dopustna tožba na ugotovitev očetovstva in celo rubiti ne smejo tamkajšnje oblasti na alimentacijo, če je tudi pri nas kak v Srbiji bivajoč nezakonski oče obsojen. Vsaka država ima svoje določbe. Po našem zakonu pa je lahko nezakonski oče le en sam mož, in to je navadno oni, glede katerega mati to potrdi kot priča, ne glede na njegove izgovore. Nezakonsko očetovstvo je tako povod mnogih občutkov bridkih krivic, ki jih prizadeva postava. Ali, otrok mora imeti očeta in rednika, in zato gre, četudi kedo pri tem občuti krivico.

(Dalje).

Kako je na Koroškem

Koroški deželni glavar pozna samo Vindišarje, Slovencev ne.

Zadnji »Koroški Slovenec« piše:

Na mostu ob Krki se je ob priliki šestletnice plebiscita odkril spominski kamen, v katerega je vklesano z latinskimi črkami besedilo: »Od 1. avgusta 1919 do 10. oktobra 1920 je tvorila Krka demarkacijsko črto med pristo in od Jugoslovenov zasedeno Koroško. Zvestoba do domovine je zmaga nad surovo silo. Več vladnih oseb je bilo navzočih pri odkritju in govoril je tudi deželni glavar Selmayr, ki je opozarjal posebno na razliko o ravnanju z nacionalnimi manjšinami pri nas in drugod: »Ko mi smatramo koroškega vindišarja za brata v naši domovini in z njim tudi tako ravnamo, se Nemci, kjer se nahajajo kot manjšina, na najokrutnejši način tirajo v suženstvo in njihove kulturne zahteve s silo zatirajo. Koroška hoče dati prostovoljno kulturno avtonomijo vsem, ki si jo želijo in upa s tem činom moralno vplivati na druge države, da poplačajo enako z enakim nemškim sorojakom v inozemstvu.

Komu so sedaj namenjene te besede? Slovencev sploh ne omenja in s tem javno dokumentira, da se brati edino z nemčurji in da noče o Slovencih

sploh ničesar vedeti. Le kot Vindišcher, to je odpadnik, sme torej Slovenec računati na bratstvo z Nemci, drugače pa se ga pusti ob strani. Tako torej hočejo reševati ti gospodje manjšinsko vprašanje! Kaj hočejo potem s kulturno avtonomijo, katere vindišarji niso nikdar zahtevali, ako slovenska manjšina sploh ne obstoji, ali bolje, ako se jo misli po-teptati ali nagraditi le v slučaju odpadništva? Pod takimi pogoji bomo tudi mi čakali tako dolgo s kulturno avtonomijo, dokler ne bodo Nemci po tujih krajih v istem položaju in dokler ne bodo tuje države delile nagrade izme-verjenim Nemcem, odpadnikom. Tedaj šele enako za enako!

Kar se tiče ravnanja z Nemci v tujini, ne more biti tako slabo, ker sicer bi ne mogli priti Nemci na Češkem v vlado kot ministri, Nemci v Jug. aviji kot državni poslanci in tudi nemški parlamentarci, ki so prepotovali kraje v Jugoslaviji, bi se ne vračali brez pritožb o ravnanju z Nemci itd. Kar pa Nemci loči od Slovana, je njegova rahla občutljivost v prikrašanju naimanjšje svobode, ki se izraža tudi v besedah dr. Altrichterja, katere je govoril pri Sandwitu: Iz kljubovalnosti naproti po sovražniku nam danim omejitvam moramo držati naše ljudstvo bojovito in pripravno za obrambo in naše potomce v tem smislu vzgojevati, ker samo z mečem v va-ieni roki je mogoča vsesna obramba domovine. Temu namenu tudi služijo Heimatschutz, Freischar, Wandervogel, Hakenkreuz, Jugendbund, Ordnerwehr, Schutzbund, Turnverein itd.

Obisk pri Masaryku

Sotrudnik riškega lista »Sevodnja« Volkonskij, ki živi v Berlinu, se je odzval pozivu češkoslovaške vlade in je posetil skupno z drugimi inozemskimi časnikarji Češkoslovaško. V svojem listu je objavil utise z obiska pri predsedniku Masaryku v gradu Topolčani na Slovaškem. Iz tega dopisa posnamemo nekatera značilna in zanimiva opažanja.

Predsednik Masaryk je govoril z berlinskimi novinarji, piše Volkonskij — nad poldrugo uro na vrtu in okrog 40 minut v krasni grajski dvorani, ki je orientalsko opremljena. Tam smo zamenjali kavo s čajem.

V vrtu je stal predsednik uro in pol. Vsi smo bili že trudni, le njega se utrujenost ni lotila. Da ni sluga javil, da je čas pripravljen, bi bil predsednik stal najbrže še uro in pol. Hudournik vprašani ga ni utrudil; celo razgrevala so ga. Ko je odgovarjal, je hitro sledil fantaziji novinarjev, ki so ga obdali.

O čem smo ga vse izpraševali? Kdo bi zabeležil dolgo vrsto teh vprašanj. Saj veste, kako zvedavi so časnikarji.

Govorili smo o politični bodočnosti Evrope, o mogočih vojnah, o vlogi in nalogi današnjih armad.

Da je Masaryk odločen demokrat in pacifist, ni treba poudarjati. Njegovo poimovanje armade sloni na popolnoma pacifistični podlagi.

On smatra, da je govoričenje o idealni razorožitvi narodov prezgodnje, vendar na zavračanju stari negotovosti: »Ako želiš mir, pripravljaj vojno«. Po njegovem je vojaška služba šola telesnih in duševnih disciplin, ki koristi širokim plastem slehernega naroda.

Potem smo govorili o sološni situaciji Češkoslovaške, o gospodarskih razmerah, o razmerah v sosesčini itd.

Eno izmed zadnjih vprašanj je bilo sledeče:

Krasno stanovanje

3 sobe, kuhinja s pritoklami se odda proti odkupu pohištva. Naslov pod »Pohištvo« na upravo lista 2333

Bioplenična brivnica

se vsem slojem priporoča. Posrežba čista in prvovrstna. Dijaši imajo izveš sobote in dneva pred praznom popust. Vekoslav Jurin, Jurčičeva ulica 9, 2336

Pohištvo, čisto in dobroob-rijeno, preproga 2x3 prodam. Gregorčičeva ul. 14/II, vrata 6, 2333

Spretna šivilja sprejme delo, pride tudi na dom. Majstrova ulica 6, IV. nad. Mlekuž, 2340

Na dobro h auo

se sprejemajo abonenti. Aleksandrova cesta 45/I 2350

Nemška deklica,

popolnoma izveščana v šir-ju išče mesto kot deklica k otrokom. Splavarska ulica 7 pri Ro ko. 2313

Kupim Reisnerjevo »Kemijo« Ponudbe na upravo z navedbo cene pod šifro »Kemija«. 2339

Meblirana soba s prostim v-ihodom se odda. Stranič, Koseskega ul. 4. 2347

Učenec(ka) se takoj sprejme v trgovini z mesnim blagom. Matko Seršen Maribor, Koroška cesta 39. 2345

Trgovska hiša poleg cerkve in sole gospodarsko posloplja in neka posetva se pod zelo ugodnimi plačilnimi pogoji prod- Ponudbe pod »Trgovska hiša« na upravo. 2328

Perfektan nemški, slov. steno-grafinja za 2 uri dnevno se sprejme. Ponudbe pod »Po-stranski zaslužek« na upravo. 2327

Nova kolonija Tezno. Lince družinske hiše gradi »MOJIR« kreditna in stavbna zadug. Ugodni pogoji: Sprejem reflektantov. Zadruga pi-sarna Rotovski trg 4. 2337

Ne pozabinaročnino!

PERILO IN ORLEKE

PLATNO, SUKNO, PLAVINO, VOLNENO BLAGO, NOGAVICE, NARAMNICE, ROBCE, KRAVATE, PREDPASNIKE, POSTELJNO PERILO I. T. D.

KUPITE NAJBOLJŠE PRI TVRDKI

1004

I. N. ŠOŠTARIČ

MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13.

Veste, pulover, Garniture, Čepice, Nogavice, Rokavice, Toplo perilo, Volno

nudi v največji izbiri

2262

SLAVKO ČERNETIČ, ALEKSANDROVA CESTA 23

Zaloga KARO-čevljev po originalnih cenah